

Lausuntopyyntö asiakasmaksuasetuksen muutoksista

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevaan asetukseen ehdotetaan muutoksia. Asiakasmaksuasetuksessa säädettyjä euromääriä tarkistetaan joka toinen vuosi kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti. Elinkustannusten poikkeuksellisen nopean nousun vuoksi indeksitarkastus korottaisi maksuja noin 10 prosenttia. Lisäksi tiettyjä asiakasmaksuasetuksen mukaisia maksuja ehdotetaan korotettavaksi indeksitarkistusten lisäksi 10 prosentilla. Tasokorotukset kohdistuisivat sairaalan poliklinikkakäynneistä, yksilökohtaisesta fysioterapiasta, sarjassa annettavasta hoidosta, päiväkirurgiasta, lyhytaikaisesta laitoshoidosta sekä päivä- että yöhoidosta perittäviin maksuihin. Muutokset tulisivat voimaan vuoden 2024 alusta.

Lausunto

Reumaliitto ei kannata asiakasmaksujen korottamista ja katsoo, että se tulisi lisäämään sairastuneiden maksutaakkaa ja vaikuttamaan siten palveluiden yhdenvertaiseen saatavuuteen. Asiakasmaksuasetukseen ehdotetut muutokset tulisivat siirtämään palvelut joidenkin palveluita käyttävien ulottumattomiin, vaikka maksut eivät saisi muodostua esteeksi palvelujen saamiselle.

Kannamme huolta, että hallituksen suunnittelemat terveydenhuollon asiakasmaksujen korottamisesta lisäisivät sairastuneiden maksutaakkaa entisestään. Asiakasmaksuihin tehtävä indeksikorotus tulee olemaan myös suhteellisen suuri, noin 10 %. Lisäksi on huomioitava, että asiakasmaksujen lisäksi sairastuneiden taloutta kuormittavat korkeat sairastamisen kustannukset, kuten lääkeostot ja terveydenhuoltoon tehdyt matkat.

Suomessa terveydenhuollon asiakasmaksut ovat ennestään korkeat, joten niitä olisi perustellumpaa alentaa tai jättää asiakasmaksut vuoden 2023 tasolle. Hallitusohjelmaan sisältyy muutoinkin suunnitelma lääkkeiden arvonlisäveron korottamisesta, lääkekustannusten vuosiomavastuun tarkistamisesta sekä sosiaaliturvan muutoksista. Nämä kaikki heikentävät pienituloisten sairastuneiden asemaa entisestään.

On arvioitu, että asetuksen korotukset lisäävät pienituloisten asiakkaiden määrää, jolle asiakasmaksut aiheuttavat merkittävää taloudellista kuormitusta. Tämä voi johtaa toimeentulotuen tarpeeseen tai maksujen ulosottoihin, mikä ei palvelisi yksilön eikä yhteiskunnan etua sekä lisäisi tarpeetonta hallintoa. Jos palveluihin ja hoitoon ei hakeuduta oikea-aikaisesti, lisää se sosiaali- ja terveystalouden menoja, kun tarve kalliimpiin palveluihin kasvaa.

Vuonna 2022 ulosottoon päätyi lähes 500 000 julkisista sosiaali- ja terveystalouksista perittyä asiakasmaksua. Määrä on yli kaksinkertaistunut runsaan kymmenen vuoden aikana. Asiakasmaksujen huojennusten ja perimättä jättämisen käytäntöjä olisi tarpeen selkiyttää kansallisesti, koska nykykäytännöt ovat usein epäselviä ja vaihtelevat hyvinvointialueilla, mikä lisää asiakkaiden eriarvoisuutta.

Ehdotetut asiakasmaksujen enimmäiseuromäärät tulisivat olemaan liian suuret useille pitkäaikaissairautta sairastaville, sillä pitkäaikaissairautta sairastavilla on säännöllisesti toistuvia

seurantakäyntejä erikoissairaanhoidossa. Monisairaille erikoissairaanhoidon käyntejä voi tulla monille poliklinikoille jopa yhdellä diagnoosilla, mutta erityisesti useamman diagnoosin saaneille, kun hoito ei ole kokonaisvaltaista ja hoitopolut eivät ole selkeitä. Reumaliiton tuoreen kyselytutkimuksen mukaan reumapotilaiden hoitopolku vaikeutuu kuitenkin selvästi perusterveydenhuollossa, jossa ylimääräisiä yhteydenottoja asioiden selvittämiseksi voi tulla useampia.

Reumaliiton vuoden 2018 tutkimuksen mukaan yli kolmannes vastaajista kokee pitkäaikaissairaudesta koituvat kustannukset melko tai erittäin suureksi taloudelliseksi rasitteeksi. Asia ei koske vain kaikkein pienituloisimpia, vaan myös suhteellisen suuri osa keskituloisista kokee sairastamisen vaikuttavan talouteensa huomattavasti.

Terveydenhuollon maksukatot pyrkivät suojaamaan ihmisiä kohtuuttoman suurilta kustannuksilta, mutta maksukattojen taso on monelle sairastavalle liian korkea. Nykyiset terveydenhuollon eri maksukatot palveluissa, lääkkeissä ja matkoissa tulisikin yhdistää yhdeksi maksukatoksi, ja sen taso tulisi sitoa takuueläkkeen tasoon.

Helsingissä

30.10.2023

Anu Uhtio

toiminnanjohtaja

puh. 044 709 81 38

anu.uhtio@reumaliitto.fi

Maria Mattila

sosiaali- ja terveystalouden asiantuntija

puh. 044 7680 448

maria.mattila@reumaliitto.fi

Reumaliitto on vuonna 1947 perustettu kansanterveys-, liikunta-, potilas- ja vammaisjärjestö. Reumaliitto edustaa reumaa ja muita tuki- ja liikuntaelinsairauksia sairastavia Suomessa. Liittoomme kuuluu noin 30 000 jäsentä yhteensä 135 jäsenyhdistyksestä ympäri Suomea.